

उत्तराखंड-संस्कृत-विश्वविद्यालय ; हरिद्वारम्
(राष्ट्रीयशिक्षानीति 2020 (NEP 2020)इत्याधारितःपाठ्यक्रमः)
शास्त्रीयपाठ्यक्रमःमूलपाठ्यक्रमः(core course)

कक्षा - शास्त्री

विषयः - फलितज्योतिषम्

कुण्डलीनिर्माणम् - १

सत्रार्द्धम् : तृतीयम्

पत्रम् : प्रथमपत्रम्

एककम्	पाठ्यग्रन्थः - जन्मपत्रदीपकम्	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
इकाई	पाठ्यांशः	70+30=100	९० होराः	05+1=6
1	पञ्चाङ्गपरिचयः, इष्टकालसाधनम्, अभीष्टस्थानस्य-सूर्योदयसाधनम्, चालनम्	14	-	1
2	ग्रहस्पष्टीकरणम्, भयात-भभोगसाधनम्, चन्द्रस्पष्टीकरणम्,	14	-	1
3	अयनांशज्ञानम्, पलभाज्ञानम्, चरखण्डसाधनम् लंकोदयमानानि, स्वोदयमानानि,	14	-	1
4	लग्नसाधनम्, नतसाधनम्, दशमलग्नसाधनम्, ससन्धिद्वादशभावसाधनम् ।	14	-	1
5	षडवर्गसाधनम्	14	-	1
6	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः 7.5 २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः 7.5 ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः 7.5 ४. उपस्थितिः अङ्काः 7.5 :	30	-	-

सहायकपुस्तकानि -

- | | |
|-----------------------------|--------------------|
| १. ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः | लोकमणिदहालः |
| २. भारतीयज्योतिषम् | शिवनाथ झारखण्डी |
| ३. भारतीयज्योतिषम् | नेमिचन्द्रशास्त्री |
| ४. ज्योतिषशास्त्र का इतिहास | गोरखप्रसाद |

शास्त्री -तृतीयसत्रम्

मूलशास्त्रीयविषयः (Core Course) 05,

क्रेडिट- 06 (Theory-5 + Tutorial-1)

अंकाः 100

वास्तुसौख्यम्

एककम्	पाठ्यग्रन्थः - वास्तुसौख्यम्	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
इकाई	पाठ्यांशः	70+30=100	९० होराः	05+1=6
1	ग्रन्थपरिचयः, ग्रन्थकारस्य परिचयः, मंगलाचरणम् गृहनिर्माणप्रयोजनम्, भूमिपरीक्षणम्	14	-	1
2	दिकसाधनम्, दिग्बशेन शुभाशुभवृक्षनिरूपणम्, शल्यशोधनविधानम्, शेषस्य स्वरूपम्, प्रथमखातखननविधिः	14	-	1
3	वास्तुनरस्वरूपम्, वास्तुनकरूपणम्, गृहवास्तुविचारः, कलशवास्तुनिरूपणम् शिलान्यासोपक्रमः	14	-	1
4	गृहेकाष्ठोपकविन्यासः, आयायपादिसाधनम् गृहपिण्डसाधनम्, गृहे ताराभकूटादिवैशिष्ट्यम्, इष्टिकाप्रकरणम्	14	-	1
5	राजगृहनिरूपणम्, सेनापत्यादिगृहलक्षणम् शालालिन्दप्रमाणम्, गृहोच्छाये हस्तसंख्यानिरूपणम्, भित्तिप्रमाणम्	14	-	1
6	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः 7.5 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः 7.5	30	-	-

<p>3 .शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः 7.5</p> <p>4 .उपस्थितिः अङ्काः 7.5</p> <p>७५%= ०१ अङ्कः,७६%-८०%= ०२ अङ्कौ,८१%-८५%= ०३ अङ्काः,८६%-९०%= ०४ अङ्काः,९१% तः अधिकम्= ०५ अङ्काः</p>			
--	--	--	--

शास्त्री तृतीयसत्रम्

मूलशास्त्रीयविषयः (Core Course) – 06

डिट- 06 (Theory-5 + Tutorial-1)

अंकाः- 100

मुहूर्तचिन्तामणेः गोचरसंस्कार विवाहप्रकरणानि

एककम्	पाठ्यग्रन्थः - मुहूर्तचिन्तामणि :	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
इकाई	पाठ्यांशः	70+30=100	९० होराः	05+1=6
1	- गोचरप्रकरणम् ग्रहाणां वेधस्थानानिनक्षत्रवशात् ग्रहणफलम्। ग्रहाणां रत्नधारणं विधिश्च ताराणां नामानि दोषपरिहारश्च चन्द्रस्यावस्थाज्ञानमवस्थानामानि च ग्रहाणां देवपरिहारार्थमौषधयः गन्तव्यराशे प्राक् फलदिनानि दुष्टतिध्यादीनां परिहारः ग्रहाणां फलकालः	14	-	1
2	संस्कारप्रकरणम् आद्यरजोदर्शने शुभाशुभविचारः ऋतुमत्यास्नानमुहूर्तः आधानं निषिधकालः गर्भाधानसीमन्तमुदती गर्भमासानामधिपाः पुंसवनजातकर्मनामकरणमुहूर्तः मृतिकास्नानमुहूर्तः दन्नोत्पत्तिफलम् दोलारोहचनिष्क्रमणजलपूजनम्हो	14	-	1
3	संस्कारप्रकरणम् अनाशनमुहूर्तः, भूम्युपवेशनमुहूर्त जीविकापरीक्षा फलज्य शिशंस्ताम्बूलभक्षणमुहूर्तः कर्णबंधमुहूर्तः शुभकाले निषिद्धकालः	14	-	1

	गुरुशुकयोः बालवृद्धत्वनिरूपणम्, मुण्डनमुहूर्तः अक्षरारम्भमुहूर्तः			
4	संस्कारप्रकरणम् विद्यारम्भमुहूर्तः, व्रतबन्धमुहूर्तः, जन्ममासविचारः उपनयने गुरुविचारः, उपनयने निषिद्धकालः उपनयने ग्रहाणां फलम्, ब्रह्मौदनसंस्कारः क्षुरिकावन्धनमुहूर्तः, कान्तसमावर्तनयां मुहूर्तः	14	-	1
5	विवाहप्रकरणम् विवाहप्रयोजनम्, विवाहलग्नस्य महत्त्वम् प्रश्नलग्नात् विवाहवैधव्यादियोगविचार कन्यावररणयोः मुहूर्तविचारः प्रश्नलग्नात् विवाहवैधव्यादियोगविचार कन्यावररणयोः मुहूर्तविचारः विवाहे ग्रहशुद्धिः मुहूर्तनिर्णयश्च अष्टकूटविचारः परिहारश्च पञ्चसप्तशलाकावेधः, लतादिदशदोषविचारः पञ्चवाणदोषविचारः, अब्दादिदोषाणां परिहारः गान्धर्वविवाहमुहूर्त	14	-	1
6	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः 7.5 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः 7.5 3. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः 7.5 4. उपस्थितिः अङ्काः 7.5 ७५% = ०१ अङ्कः, ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ, ८१%-८५% = ०३ अङ्काः, ८६%-९०% = ०४ अङ्काः, ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	30	-	-

सहायकग्रन्थ:- मुहूर्तचिन्तामणि:

लेखक:- श्रीरामदैवज्ञ

व्याख्याकार:-डॉ० रामचन्द्रपाण्डेय

प्रकाशक:-चौखम्बा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी -221001